

EFFEKTRAPPORT 2021/2022

OXFAM
Sverige

Information om verksamheten

Oxfam International grundades 1995 av bland andra organisationerna Novib i Holland och Oxfam i Storbritannien. Namnet Oxfam kommer från the Oxford Committee for Famine Relief som grundades i Storbritannien 1942. Idag är Oxfam en global konfederation med verksamhet i fler än 85 länder. Oxfam Sverige registrerades i november 2013 och blev därmed en del av den globala Oxfam-rörelsen. Kontoret i Stockholm öppnade i mars 2014. Målet för verksamheten i Sverige är att gynna kampen för en jämlik framtid genom att samla in pengar till Oxfams projekt i världen, synliggöra Oxfams arbete, engagera människor i våra frågor och skapa förändring hos företag och politiker. Oxfam Sveriges samarbeten med företag fokuserar framförallt på att adressera mänskliga rättigheter i leverantörsleden och förbättra arbetsvillkoren för både anställda och för små jordbrukare.

Oxfam Sveriges verksamhet finansieras under uppstartfasen huvudsakligen av Oxfam Novib i Nederländerna. Novib utser styrelsemedlemmarna till styrelsen för Oxfam Sverige och har därigenom starkt inflytande. Oxfam Sverige är dock en självständig stiftelse med egen styrelse. Oxfam Sverige samlar in pengar från den svenska allmänheten genom aktiviteter för att rekrytera månadsgivare och få engångsgåvor, exempelvis genom att besöka människor, genom digitala kanaler och via telefonsamtal. Oxfam Sverige tar också emot bidrag från företag, stiftelser och andra aktörer. Oxfam Sverige har sitt säte i Stockholm.

Oxfam Sverige har ett 90-konto, vilket betyder att vi är anslutna till och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Svensk Insamlingskontroll är en ideell förening som beviljar 90-konton till insamlingsstiftelser och organisationer som uppfyller föreningens krav. Ett 90-konto är en kvalitetsstämpel och givarnas garanti för att insamlingen sköts på ett ansvarsfullt sätt, samt att pengarna går till avsedda ändamål.

Oxfam Sverige är också medlem i Giva Sverige, som arbetar för tryggt givande. Givas medlemmar styrs av en kvalitetskod som kräver att en extern revisor vartannat år granskar och intygar att organisationen följer koden. Kvalitetskoden ställer också krav på att varje medlemsorganisation årligen upprättar en effektrapport som visar för givare, allmänheten och andra intressenter vilken nytta organisationen uppnår i sina olika verksamheter.

Vision, mål och arbetssätt

Vår vision är en jämlik och rättvis värld utan fattigdom. Vi vill ha en värld där allas lika värde och rättigheter respekteras och tillgodoses, och där människor kan påverka sina egna liv. För att nå dit arbetar vi på flera nivåer. Genom livräddande katastrofinsatser, långsiktiga utvecklingsprojekt och politisk påverkan lindrar vi de akuta symptomen, samtidigt som vi motverkar de grundläggande problemen. Tillsammans med lokala partnerorganisationer, och sida vid sida med människor, bekämpar vi ojämlikhet, för att förändra de förhållanden som orsakar fattigdom och orättvisor både på lång sikt och direkt här och nu.

Oxfams tre arbetssätt:

Humanitär hjälp

När en katastrof inträffar är vi snabbt på plats. Våra erfarna katastrofteam räddar liv och hjälper människor att återta sin försörjning. Oxfam är världsledande vad gäller vatten och sanitet och vi är kända för vår förmåga att tillhandahålla mat, skydd och tak över huvudet. Vi stannar även kvar efter att den akuta fasen är förbi för att hjälpa människor att återuppbygga sina liv. Oxfam

arbetar också förebyggande med att rusta utsatta samhällen inför kommande kriser. Tillsammans med lokala myndigheter och partnerorganisationer tar vi fram beredskapsplaner och genomför konkreta insatser för att stärka lokalbefolkningens förmåga att hantera en katastrof.

Aktivt påverkansarbete

Genom våra påverkanskampanjer höjer vi rösten för de som aldrig hörs. Vi uppmanar regeringar, institutioner och företag med makt och inflytande att ta sitt ansvar för världens fattiga och pressar dem att agera för långsiktig förändring för en jämlik framtid. Vi arbetar både lokalt, nationellt och globalt för att förändra den politik som låser fast människor i fattigdom och orättvisor, och sätter press på världens regeringar att tillhandahålla grundläggande samhällsservice. Vi hjälper minoritetsgrupper, lokala fackföreningar och civilsamhället att ställa krav och utkräva ansvar från lokala och nationella ledare. Vi förhandlar fram ökade medel från rika länder och internationella institutioner och engagerar allmänheten i arbetet. Vi arbetar för klimatjämlighet, för att världens rikaste ska ta ansvar och stötta de fattigaste och mest sårbara som drabbas hårdast av klimatkrisen trots att de bidragit minst till att orsaka den.

Långsiktiga utvecklingsprojekt

Genom långsiktiga utvecklingsprojekt hjälper vi människor att själva ta sig ur fattigdom och göra sina röster hörda. Vår programverksamhet spänner över många områden, däribland jämställdhet, mat och jordbruk, vatten och klimatanpassning. Genom att bland annat hjälpa småskaliga jordbrukare att producera mer mat, borra brunnar och bygga vattensystem eller utbilda fattiga kvinnor om sina rättigheter, gör vi det möjligt för fler människor att lyfta sig ur fattigdom och ta makt över sina liv. Genom våra samarbeten med lokala partnerorganisationer bygger vi upp kunskap på gräsrotsnivå, med stark lokal och kontextuell förankring. Vi samarbetar också med lokala myndigheter, institutioner och företag som hjälper oss att nå våra mål och säkerställer att resultaten lever vidare.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under verksamhetsåret 2021/2022 har arbetet med att utveckla den svenska verksamheten fortsatt. Allt arbete har syftat till att stärka kampen för en jämlik framtid, mot fattigdom och orättvisor genom att samla in pengar till Oxfams projekt i världen, synliggöra Oxfams frågor och skapa förändring hos företag och politiker. Nedan listas en rad viktiga händelser från det gångna verksamhetsåret.

I april 2021 betalades levnadsinkomst ut till 68 småskaliga risbönder och levnadslön till 75 arbetare i vårt innovativa program för hållbar risodling i Pakistan.

I maj 2021 startade vi en insamlingskampanj för att samla in pengar till vårt humanitära arbete i Gaza.

I juni 2021 tillträdde Nicholas Clarkson tjänsten som vikarierande Insamlingschef.

I september 2021 tillträdde Suzanne Standfast tjänsten som Generalsekreterare. Jessica W Sandberg gick in som tf kommunikationschef som en interimslösning fram tills en ordinarie kommunikationschef tillträtt.

I september 2021 lanserade vi en människorättsgenomlysning, en s.k. "Human Rights Impact Assessment" av Systembolagets leverantörskedja för italienskt vin. Rapporten fick stor medial uppmärksamhet och väckte intresse bland aktörer i näringslivet.

I oktober 2021 inleddes ett samarbete med Bonnier Carlsen och Moomin Characters för att förbättra utsatta kvinnor och barns livsvillkor.

I november 2021 lanserade Oxfam en namninsamling för klimatjämlighet i samband med klimatkonferensen COP26. Fler än 2 500 svenskar skrev på. Vi lanserade även en ny rapport om klimatjämlighet som visar på att människor med mest resurser måste kraftigt begränsa sina koldioxidutsläpp om vi ska ha en chans att nå klimatmålen.

I januari 2022 i samband med Världsekonomiskt forum i Davos släppte Oxfam sin årliga ojämlikhetsrapport. Rapporten "Ojämlikhet dödar" slog fast att vi befinner oss i en ojämlikhetskris som skördar 21 000 människoliv per dygn. Rapporten uppmärksammades i media.

I januari 2022 publicerade Oxfam Sverige tillsammans med några andra nordiska civilsamhällesorganisationer en granskning av nordiskt bistånd på skatteområdet.

I februari 2022 lanserade EU-kommissionen ett lagförslag för företags ansvar för mänskliga rättigheter och miljö. En delseger i Oxfams påverkansarbete då det är en fråga vi arbetat för i två år både i Sverige och på EU-nivå. Oxfams reaktion på lagförslaget publicerades i flera tidningar.

I februari 2022 kommenterade Oxfam Sverige FN:s senaste klimatrapport och intervjuades i nationell media om vikten av stöd till klimatanpassning och politiska åtgärder som begränsar utsläppen av koldioxid, särskilt för de människor som idag bidrar till de största utsläppen.

I mars 2022 medverkade Oxfam Sverige i ett panelsamtal som arrangerades av ETI Sverige om företags ansvar för mänskliga rättigheter och miljö. Närmare 200 personer lyssnade.

Under året har Oxfam Sverige publicerat ett flertal debattartiklar på teman som ekonomisk ojämlikhet, fattigdom, klimat samt företags ansvar för mänskliga rättigheter. Vi har också fått medial synlighet för vårt arbete om ojämlikhet, skatteflykt, klimatojämlikhet, företag och mänskliga rättigheter, människor på flykt och humanitärt arbete i katastrofer. Representanter för Oxfam Sverige medverkar regelbundet i svensk media genom att göra intervjuer. Oxfam Sveriges personal medverkar även i olika expertpaneler.

Oxfam har under året samarbetat med en rad företag för att främja arbetares rättigheter och minska fattigdom i globala leverantörskedjor. Våra huvudpartners har varit Axfoundation, Axfood, Coop, Systembolaget och Unil. Oxfam Sverige har även varit medlem och styrelsemedlem i ETI Sverige – en plattform som samlar företag, fackförbund, myndigheter och civilsamhälle för att stärka företags ansvar för hållbarhet.

Oxfam Sverige fortsatte under året samarbetet med både Coop och Systembolaget för att genomföra så kallad "Human Rights Impact Assessments" av valda delar av deras leverantörsled i syfte att förbättra villkoren för arbetstagare och jordbrukare längst ner i leverantörsled.

Oxfam fortsatte också samarbetet med Axfood, Axfoundation, Unil, RoIRyz och Galaxy Rice för hållbart odlat basmatiris i Pakistan genom programmet GRASIEA. Programmet genomförs i tio byar i området Punjab och har som mål att förbättra livsvillkoren för småskaliga bönder, med ett speciellt fokus på kvinnor. Genom utbildande insatser inom hållbart odlande har bönderna kunnat minska utsläppen av växthusgaser, minskat vattenanvändningen med en tredjedel, ökat

sina skördar och som följd fått mer betalt för riset de odlar.

En del av det större programmet GRAISEA är den innovativa pilot av ett levnadsinkomstprojekt som Oxfam har skapat. Samarbetet kring piloten fortsatte med hela leverantörskedjan för Basmatiris i Pakistan - Axfood, Axfoundation, Unil, RolRyz och Galaxy Rice. Syftet med piloten är att betala levnadsinkomst och lön till jordbrukarna och arbetarna som odlar och skördar det Basmatiris som vi äter i Sverige. I april 2021 betalades levnadsinkomst ut till 68 småskaliga bönder och levnadslön till 75 arbetare.

Covid-19 pandemin är en så kallad klass-1 katastrof för Oxfam vilket innebär att den har prioritet för programverksamhet, insamling, kommunikation och andra insatser. Under året har Oxfam arbetat med projekt i en lång rad länder för att hjälpa människor som drabbats ekonomiskt av krisen, bedrivit preventiv verksamhet för att stoppa smittspridningen samt arbetat med påverkansarbete för att ett vaccin ska fördelas rättvist efter behov över hela världen.

Medarbetarna på kontoret har i likhet med de flesta andra kontorsarbetsplatser i Sverige arbetat hemifrån under stora delar av räkenskapsåret. Arbetet har kunnat fortlöpa utan hinder.

Förväntad framtida utveckling

Oxfam Sverige kommer även fortsättningsvis att arbeta för att engagera människor i Oxfams frågor och samla in medel till verksamheten i världen. Det kommer vi bland annat att göra genom att informera om Oxfams arbete i världen, kommunicera viktiga frågor och händelser som berör verksamheten samt genom olika typer av insamlingsaktiviteter och kampanjer. Sedan 2019 arbetar Oxfam Sverige strukturerat och aktivt med egen policyutveckling och påverkansarbete i Sverige och inom EU för att skapa politisk förändring för att bekämpa fattigdom och ojämlikhet. Detta arbete kommer att fördjupas under kommande år och Oxfam Sverige kommer att fortsätta att steg för steg bli en mer synlig aktör i den svenska debatten i media samt i den politiska debatten. Fokus kommer primärt att ligga på företags ansvar för hållbar utveckling, ekonomisk jämlikhet och klimatjämlikhet.

Effekt

Oxfam Sverige har under året använt 41 miljoner kronor till ändamålskostnader. Pengarna har använts till projekt i ett tjugotal länder, bland annat för att stoppa smittspridning av – och ge ekonomisk hjälp till de som drabbats av pandemins effekter i Somalia. Ett stort antal projekt har syftat till att stärka människors rättigheter och påverka beslutsfattare att skapa förändring i bland annat Indien, Sydafrika, Pakistan och Vietnam. Andra projekt har gått ut på att ge nödhjälp i Gaza och kriget i Jemen samt stöd till flyktingar i Grekland och Uganda.

Oxfam har också bedrivit projekt med ändamålsenlig kommunikation mot allmänheten samt policyförändrande arbete i Sverige.

Projekt i urval

Burundi

Våldsamheter och otrygghet har under en tid varit vardag i Burundi och under 2021 arbetade Oxfam tillsammans med en lokal partnerorganisation för att komma åt roten till problemet. Med fokus på fem kommuner i provinsen Muyinga var målet att åstadkomma en generell positiv förändring för invånarna. När våld förekommer är kvinnor och unga en extra utsatt grupp och de är därmed alltid mer begränsade i ett otryggt samhälle. Därför låg extra fokus på att skapa förändring i synnerhet för dem. För att nå den specifika målgruppen inledde vi ett nära samarbete med myndigheter och säkerhetsaktörer på lokal, kommunal och provinsiell nivå. Vi samarbetade även med lokala mikrolån- och självspargrupper, ungdomsgårdar och yrkesutbildningscenter.

Programmet i Burundi bestod av två delar med olika koordinerade aktiviteter. Den ena delen handlade om att främja social sammanhållning och samarbete mellan medborgare och myndigheter för att säkerställa ett fredligt och säkert samhälle. Det arbetet bestod av:

- Utbildningar och medvetandehöjande kampanjer på lokal-, kommunal- och provinsnivå om grundläggande rättigheter och skyldigheter i relation till fred och säkerhet, utifrån de rättsliga ramar som finns i den burundiska lagstiftningen.
- Att främja dialog och samarbete mellan medborgare, myndigheter och säkerhetsaktörer för att identifiera och avlägsna hinder i bestämmelser kring samhällstjänster relaterade till skydd och säkerhet.

Den andra delen bestod av att stärka unga människors förmåga att lösa saker på ett fredligt sätt och skapa konstruktiva, icke våldsbetonade vägar för försörjning genom att:

- Uppmuntra dem att ta hand om sin egen ekonomi och bli självförsörjande, till exempel genom att starta eller gå med i mikrolån- eller självspargrupper.
- Erbjudna unga medborgare yrkesutbildningar och utbildning i mikroföretagande och på så sätt uppmuntra egenföretagande.
- Stimulera och uppmuntra en rörelse av unga fredsaktivister som engagerar andra unga människor i kampanjer för fred, tolerans och social sammanhållning, så att de kan bekämpa och stå emot de krafter som tvingar in unga människor i ett liv kantat av våld.
- Utveckla, producera och sända radioprogram riktade till unga människor på temat "Jag litar på dig" samt lyfta fram unga förebilder som kan påverka andra unga personer i målgruppsområdet i en positiv riktning.

Gaza

Efter elva dagars intensivt bombande i Gaza var behovet av basala förnödenheter stort när vapenvila inträdde den 21 maj 2021. I tio månader arbetade Oxfam på plats och försåg över 282 000 vuxna och barn med livsavgörande basvaror som till exempel rent vatten, mat och hygienpaket.

Stora delar av Gazaremsan hade förlorat tillgång till det kommunala vattensystemet. Oxfam levererade därför lastbilar med vattentankar, så att den drabbade befolkningen fick tillgång till rent vatten för att dricka, men även till matlagning, städning och personlig hygien. Till de hushåll som inte omedelbart kunde nås av lastbilarna levererades vattenflaskor och vattendunkar för att täcka det mest akuta behovet av dricksvatten.

För att hjälpa de mest drabbade att upprätthålla personlig hygien och minska smittspridningen av covid-19, distribuerade Oxfam hygienpaket och kontantkuponger, så att de kunde köpa

hygienprodukter i lokala butiker. Skolor som drabbats av vattenbrist i området fick genom Oxfams insatser tillgång till viss mängd vatten och hygienartiklar för att möta det mest akuta behovet. Matpaket och matkuponger delades ut till de hårdast drabbade hushållen, med extra fokus på hushåll med kvinnliga huvudförsörjare.

Till yrkesgrupper vars försörjning slogs ut på grund av bomberna, till exempel till jordbrukare, fiskare och djurbönder, delades kontantbidrag ut så att de skulle kunna bygga upp sina verksamheter igen.

För att återställa vattenförsörjningen i området levererade Oxfam även reservdelar till de vatten- och sanitetscentraler som förstörts.

Jemen

Jemen, som är det fattigaste landet i Mellanöstern, har under sju år plågats av svår konflikt. Över 12 000 människor har dödats till följd av konflikten och mer än 4 miljoner människor har tvingats på flykt. Landets ekonomi är i spillror och miljontals människor har förlorat sina jobb och tillgångar. Situationen har lett till en hungerkris där närmare hälften av alla jemeniter inte längre har tillräckligt med mat till sig och sina familjer. Tre fjärdedelar av befolkningen är i behov av akut humanitärt stöd.

Oxfam finns på plats i Jemen och arbetar tillsammans med lokala partnerorganisationer med akut hjälp såsom tillgång till rent vatten, mat och kontantbidrag. För att skydda människorna från pandemin och minska smittspridningen har vi utbildat hälsoarbetare och genomfört informationskampanjer om vikten av god handhygien och att hålla avstånd. Oxfam bedriver även kampanj för att påverka och få ett slut på konflikten och få till stånd ett fredsavtal som också ser till civilsamhällets situation och behov.

Att arbeta för att stärka civilsamhället är en betydande del av våra program i Jemen. Tillsammans med lokala civilsamhällesorganisationer arbetar vi för att människor, framför allt kvinnor och unga som tillhör de mest utsatta grupperna, ska få sina röster hörda i de beslut som berör dem allra mest. Genom våra program har vi nått över fyra miljoner människor.

Somalia

Somalia har under årtionden drabbats av väpnade konflikter, allvarliga återkommande perioder av torka, svält, ständig matbrist och säsongsbetonade översvämningar. Sedan statens kollaps 1990 har det statliga systemet och skyddsnetet försvagats. Till följd av detta klassas Somalia som en av de mest allvarliga humanitära kriserna i världen. De södra regionerna av Somalia är hårdast drabbade och med en redan skör situation var det ödesdigert när covid-19 nådde landet. Både människors hälsa och möjligheter till försörjning hotades.

Under perioden februari till december 2021 satte Oxfam upp ett program för att nå ut till landets mest marginaliserade och hårdast drabbade. Människor som blivit av med sina inkomster på grund av torkan, konflikten och pandemin. Mat- och hygienpaket samt kontantbidrag delades ut till de hushåll som drabbats hårdast.

I kombination med en informationskampanj om vikten av personlig hygien för att stoppa smittspridningen, etablerade Oxfam också tre strategiskt placerade vattenstationer som försedde 8 000 människor med rent vatten. Informationskampanjen och uppmärksammandet av pandemin, och hur man bäst skyddar sig, nådde 60 000 personer i de mest utsatta områdena.

OXFAM

Sverige

För en jämlik framtid

WWW.OXFAM.SE

Foto på framsidan: Ibado, socialarbetare, och Nimco, som tvingats fly med sin familj på grund av den extrema torkan på Afrikas Horn. De bor nu i ett flyktingläger i Oog, nära Burao i Somaliland.

Fotograf: Levi Gikandi, Oxfam.